

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
dvoršču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inzerat)** se
plačuje od četverostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Št. 151.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 7. julija 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

Obrambni muzej v Ljubljani.

(Janko Matkovič.)

Zdi se mi, da je slovenska natura precej luksurijozna. Le pomislimo: kako pridno razkopujemo rimska grobišča pa tam do turških vojsk iščemo slave. Pozabljamo na sedanost. K gospodarju, ki ne ve meja svojega posestva, nimamo dosti spoštovanja. In k onemu, ki se ne zanima zanjo, še manj. — Mi smo se pričeli vsaj zanimati. Značilno je, da so v Gothi na Nemškem pri J. Perthesu izšle narodnostne mape slovenskega ozemlja. Imamo pred seboj one z nemštvom prepojene pokrajine, o katerih govorimo, da so slovenske. In celo prepričani smo. Tujec pa dela in nam izpodkopa tla, kjer mislimo, da smo varni. Jednotnega obrambnega načrta nimamo. Na narodnostni karti Kranjske in Primorske (dr. Wutte) je s številom zaznamovan vsak Nemec; mi o naših rojakih na meji ne vemo ničesar, kaj šele o onih na pomembnem ozemlju Gornje Štajerskem. Na meji padajo kraji, vasi in občine. V kratkem izide karta, kjer bodo poleg Nemcev zaznamovani tudi prekmurški Slovenci. Navadno nimamo pojma o važnosti izgubljenih točk. Čujejo se bolestni vzkliki, pa gredo mimo nas, kakor oblak ob lepem dnevu. In zato sem vedno slabe volje, kadar vidim polno nadstropje rimskih loncev in svetilk z mapami, ki nosijo grobišča, sedanost pa mora čakati še polna desetletja, da bo vredna zgodovinskih muzejev; najnovejših svojih grobov ne poznamo. Pangermanizem je pri nas zbog samih fraz le še ptičje strašilo. No, čudnega ni nič, če smo prišli do tega in nam preti nevarnost, da utonemo v frazi. Iz same besede človek nima veliko. Odveč bi bilo naštevati knjige, ki hočejo znanstveno utemeljiti nadvlado germanstva: od Chamberlaina, Mommsena, pa do Reinerja, ki čisto resno svetuje nemški vladi, naj napravi kratek proces s Slovani in postavi paragraf: Verbot der Kinderzeugung; Viljemov »Weltimperialismus« in pa izrek, da je povsod nemška zemlja, kamor je stopila nemška noga; od Bismarcka pa do Doberniga in Egga, ki se polasčajo Trsta in si hočejo »ohraniti prosto pot do morja«. Ne čutimo, ali pa nečemo čutiti one strašne sile. — Pred kratkim je bilo rajhovsko časopisje razburjeno radi anatolske železnice. Terain je tak, da se mora približati obrežju severno od otoka Cypra. In takoj se je klicalo: to je strašna strateška napaka; angleško brodovje lahko razdere tir, kadar hoče. Na Malo Azijo mislijo, pa bi na nas ne! Perzijski zaliv, Solun in Trst so one točke, kjer hoče biti Nemec gospodar. »Deutsche Erde, Zeitschrift für Deutschkunde, Beiträge zur Kenntnis deutschen Volkstums allerorten und allerzeiten« je najlepša nemška revija. In v zadnjih letih se za nobeno ozemlje tako ne zanima, kakor za naše, nobena druga pokrajina ni tako dobro preštudirana. Nemški načrti in mape, ki prorokujejo, kakšno obliko bo imela Nemčija leta 1950 (mi smo

seveda v malhi); kako bo postala Evropa zanje premajhna; kako naj postane iz Azije in Evrope »Evrazija«, posest Nemcev; vse to so značilni momenti pri študiranju pangermanizma. Če bomo imeli to literaturo pred seboj, bomo izpoznali, kako važna točka je v tem boju slovenska zemlja; njena obramba pa najlepši list slovenske zgodovine. In treba nam je takega muzeja. — V Poznanju imajo napadajoči Nemci nekako visoko šolo naselbinske komisije, mi, ki smo v obrambi, nimamo ničesar. V licealni knjižnici ljubljanski sem iskal najprimitivnejših knjig, iz katerih se izpozna upadanje oziroma naraščanje narodnosti v posameznih krajih (namreč »Leksikone občin« iz leta 1900 in »Specijalne repertorije krajev« iz l. 1890 in 1900), pa jih imajo le za vojvodino Kranjsko. Potem seveda ni čudno, če pridemo do takih rezultatov: Nemška naselbinska komisija je do letos tekom 24 letnega obstanka izdala 350 milijonov mark, za katere se je nakupilo 395.829 ha ozemlja. Pripomniti moram, da je prišlo iz poljskih rok le 30% te zemlje. Mi pa smo izgubili od leta 1857 brez potrošenih milijonov med Kostanjem pri Beljaku in Dješkami nad Velikovcem na nemško celino 294.000 ha.

Potrebujemo več znanstvene podlage pri naši obrambi in zdi se mi, da bi obrambni muzej najlažje in najbolje rešil tako nalogo. 1. Literatura pangermanizma bi bila zbrana in s tem dana priložnost vsakemu, ki se za sedanost in bodočnost zanima, da jo prouči. Sem spadajo splošnejši članki in notice nemških časopisov. Iz njih se pozna, kako sistematično dela nemška žurnalistika. Češki narodni svet »Národní Rada« ima zbranega dosti materiala, tudi kar se Slovencev tiče. In češki obrambni delavci imajo jasnejše predstave o slovenskem in jugoslovanskem problemu sploh, kakor Slovenci. Naznačen naj bi bil tudi boj drugih narodov. 2. Boj Slovencev. Delo »Südmarke« in »Schulvereine« znazorujemo po diagramih in mapah. Naša obramba, naše izgube, naše napredovanje. Zbrani kulturni škandali in nasilja Nemcev itd. itd. — Bil bi naj ta oddelek sploh verna slika naših bitk in bojov. Bilo bi to velikega vzgojevalnega pomena in še v drugem oziru važno. 3. Če bomo namreč konstatirali, da nazadujemo, bo prišlo vprašanje zakaj, samoobsebi. Tu bi ravno tak muzej pomagal k splošnemu spoznanju naših slabih strani in napak in v tem je vendar že napredek. Pridružil naj bi se muzeju tretji del, ki naj bi bil podlaga vsi naši obrambi. Diagrami, tabele in mape o použitem alkoholu, o gospodarski povzdigi, upadku ter izseljevanju, o plodnosti in umrtju itd. itd. v kombinaciji spadajo vendar v sedanost in ne, da bi šele po petdesetih letih delali in komponirali komponente, kako in v koliko smo nazadovali. Boj proti vsem izrastkom bo postal lažji. In mislim, da si ne bomo hoteli pritiskniti na čelo odtisk ogledala, ki ga drži reaktor »Kulture Polske« Swientowski v zadnji šte-

vilki poljski družbi, rekoč: »... in tako brez konca jara gospoda obsoja, se čudi, kriči nad malenkostmi in zopet brez smisla molči, kadar nastopijo velike stvari. Mi, bralci poslednjih francoskih romanov, oponašalci angleške mode, občudovalci najnovejših kosov secesionistične muze — ne poznamo abecede kulture. In kadar nam nekdo predstavi grozne številke, koliko popije ljudstvo žganja, konsumira sladkorja in knjig, koliko ljudi nam odhaja v tujino, koliko jih umira za jetiko in ubojstvi, zdehamo v slabi volji in zabavljamo: ah te cifre!«

Ob sebi umevno imej muzej tudi naznačen naš boj nasproti Lahom. Od Garibaldija do d' Anunzia, ki vidi preko Jadranskega morja otožno kraljico — Trst. Težišče pa naj leži na vsak način v pangermanizmu, ker nas tako sili prvi pogled na evropsko karto. Saj Trst za Lahe ni življenjskega pomena, za Nemce je. V vzdrževanju muzeja ne vidim težkoč. Denarni zavodi in občine bi ga podpirale, kakor tudi člani »Obrambnega muzejskega društva«. Edina težkoča bi bila dobiti strokovnjaka, ki naj postavi trdne temelje razvijanju. Ugovor, da mi vendar ne moremo začeti, ko n. pr. naši učitelji (misli se navadno na Čeha) še kaj takega nimajo, je seveda puhel in mislim, da ga sploh ne bo. Zdi se mi, da smo že toliko samostojni in znamo misliti sami. Kajti, če sem prvi, na katerega je vrženo kopje, bom tudi prvi dvignil ščit.

Politična kronika.

DUNAJSKE POLITIČNE NOVICE.

Socijalno-zavarovalni odsek. — Stališče vlade. — Potolaženi Poljaki. — Italijani za izvenparlamentarno rešitev fakultetnega vprašanja.

Včeraj in danes so se zborovali različni parlamentarni klubi; delali so se načrti za počitnice ali pa rešila razna lokalna vprašanja. Slovensko-klerikalni klub je sprejel v svoje vrste posl. dr. Verstovška; obenem so sklenili klerikalci pirrediti v počitnicah čim več šhodov. Vse delo v parlamentu razum socijalno-zavarovalnega odseka bode seveda mirovalo. Socijalno-zavarovalni odsek je namreč proglašen za permanentnega in ostane skupaj celo poletje. — Vladni »Fremdenblatt« obsoja na najostrejši način slovensko obstrukcijo in izjavlja, da vstraja vlada na vsak način pri predlogi, katero bode skušala v jeseni z vsemi sredstvi rešiti. Ako pa ne bi šlo — potem pa grozi vlada z razpustom parlamenta in § 14. Tako med vrstami se čita, da bi se s tem bičem potem pošteno kaznovalo Slovence. — Jutranji nemški listi že vedo povedati, da so se galitski šlahiči potolažili. Sklenili so sicer včeraj, da vstrajajo pri svoji zahtevi po skorajšnjem začetku gradnje prekopa, vendar pa se je v pogovoru poljskih vodjev z Biernthom odstranilo marsikatero nesporazumljenje.

LISTEK.

Oče Kondelik in ženin Vejvara.

65

Češki spisal Ignát Herrmann. —

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Stanko Svetina.

»Vem, mamica...« je odgovorila Pepica, toda tako, kakor da bi izustila te besede proti svoji volji. »No, vidiš, hčerka. Ti mu boš kuhala, kurila, sploh bodeš skrbela, da bo imel vse, kar potrebuje, on ti bo zopet dajal denar za hrano in za vse...«

»Vem, mamica...« je odgovorila Pepica na tak način kot prvič.

»In pri tem se bodeta imela rada, hčerka, veš in drug drugemu napravita vse po volji. V vsem ga moraš poslušati, Pepica, v vsem...«

»Vem, mamica...« je odgovorila Pepica na tak je še vedno gledala skozi okno in ki se je bala, da se ne bi srečala z materinim pogledom.

»No, veš in ne veš, kakor vsako dekle v tvojem položaju«, je nadaljevala gospa Kondelikova, kateri je bilo tudi sami tesno. »Na to se spomni, Pepica, kadar se ti bo zdelo kaj zelo čudno, da je to usoda vseh nas žen in da smo to vse prestale. To je lep stan, hčerka, ako bog vse da, kar je potreba k življenju, in ako je harmonija, kakor pravimo. Toda vendar si ne zna vsaka predstaviti, kaka naloga je to — samo v začetku seveda. Potrpežljivost, hčerka, in vse gre potem kar samo od sebe. In ne pozabi tudi, da moli mamica doma zate. Veš, dete ljubo,

so stvari, o katerih se prej ne govori — in o katerih se ne more govoriti — toda ki pa spadajo k temu...«

Pepica je bila vesela, da se je hitro zmračilo, da se ji ne more videti v obraz, kamor je že silila vsa kri.

»Vejvaro imaš rada, kaj ne, Pepica?« je rekla gospa Kondelikova nekoliko tišje in se je naglo približala hčerki.

»Saj veš, mamica...«

»Zelo rada ga imaš, kaj ne, Pepica?«

»Saj veš, mamica...«

»In če bi hotel od tebe karkoli, ničesar mu ne odrečeš, kaj ne Pepica?«

»In kaj bi mogel —?« Pepica si je pogladila čelo. Zdelo se ji je, kakor da je dagel nanje las in jo ščegetal. Toda na čelu ni bilo ničesar.

»To je ravno, Pepica. Mož ima veliko pravico. To je že v svetem pismu in pred oltarjem ti duhovnik zopet pove: Žena bodi pokorna možu. — V veselju, v trpljenju, v vsem in povsod...«

Gospa Kondelikova je umolknila. Pripravljala se je na ta trenotek dolgo časa — in kako je to nerodno! Približala se je in je hotela Pepico prijeti za roko, toda desnica se ji je povesila. Kakor hitro bi se je bila dotaknila in čutila, kako se hči trese, takoj bi se izgubila pogum. Zopet bi videla v Pepici samo otroka.

Vstavila se je korak od nje in je nadaljevala s tihim, tresočim se glasom:

»Jutri, Pepica, ne boš več dekle. Boš po postavi božji in človeški soproga moža, ki si si ga sama izbrala. In s pravico soproga se ti približa Vejvara.«

»Mamica!« se je izvilo Pepici iz ust, iz stisnje-

nih grudi, kakor da bi prosila usmiljenja. Prijela je mater za roke, sklonila se je k njenemu naročju in ihte skrla glavo v njenih dlaneh.

Gospa Kondelikovi se je stisnilo srce. Čutila je na dlaneh gorke hčerkinе solze in v tem trenutku so se tudi njej oči zalile. Podpirala je z rokama Pepici glavo in je šepetala jokaje:

»Potolaži se, hčerka, ne more biti drugače. Ustvarjene smo za to...«

In k tej bridkosti, ki jo je premagala, se je vmešala radost, da je rešila tudi to težko nalogo, da je povedala hčerki, kar ji je hotela povedati.

Boljinbolj se je temnilo. Nekje pod njima ali nad njima je bila ura z globokim, zamolklim glasom. Gospa Kondelikova se je naglo spametovala, dvignila je Pepici glavo in je zaklicala:

»Ampak bog pomagaj, dete, saj sem vendar hotela naložiti polena v peč, da bi se jutri samo podkurilo, ko pride sem Katinka zakurit. Pojdi, prinesi nekaj tresek in kaka dva polena iz kuhinje...«

Pepica je šla rada ven, obrisala si je v kuhinji oči in se je čez nekaj časa vrnila, v naročju polena in v drugi roki tudi svečo, da bi jo mamica videla pri delu.

»Vidiš, vidiš, hčerka,« je rekla gospa Kondelikova, ki se je pripogibala k peči in nakladala vanjo polena, »tu imata kakor v pravljici! Samo zlezita sem — niti dolgčas ti ne bo po naju...«

Gospa Kondelikova je naložila, zavrnila se je in se je z ljubečim pogledom ozrla na Pepico, katero je obdajal rumeni svit sveče. Ob tem svitu so se še vseeno lesketale solze v Pepicinih očeh.

Vlada baje sploh ni mislila na to, da bi se prekopi ne gradili, temveč je mislila le začetek teh del zavleči in za to dati Poljakom kompenzacije. Nadalje čitamo danes tudi, da je dr. Glombinjski imel v poljskem klubu zaupni referat, kateri je »potolažil članec«. Torej o ovsu je bilo govora! Pravosodni minister Hohenburger je tudi dal Lvovskemu drž. pravdnistvu zadoščenje, da je strogo objektivno. Razžaliti ga je hotel namreč s tem, da bi dogodke na vseučilišču v Lvovu preiskovala dunajska preiskovalna komisija. Italj. klerikalni poslanci so izdali poseben manifest na volilstvo, v katerem sodijo o obstrukciji v proračunskem odseku na enako laskav način kakor vlada; vendar pa se jim že svita, da parlament ne bode proti odporu Slovanov nikoli dovolil italj. pravne fakultete, zato zahtevajo, da jo naj vlada takoj reaktivira naredbenim putem. Če bode imela Bienenrthova vlada toliko poguma, je seve drugo vprašanje.

SLOVANSKE PRIREDITVE V SOFIJI.

Shod slovanskih časnika je se vršil istočasno s shodom slovanskih zdravnikov v pondeljek in torek. Posebno slavnostna je bila otvoritev časnikarskega shoda; navzoč je bil kot zastopnik bolgarske vlade dr. Krester, nadalje zofijski župan, bivši ministri Cankov, Balabanov, Danev in mnoge druge odlične osebe. Za predsednika shoda je bil izvoljen Bolgar prof. Bobčev, za častnega predsednika Čeh Jože Holeček, predsednik Zveze slov. časnika; med podpredsednike je bil goriški dež. poslanec Gaberšček in med tajniki urednik »Slov. Naroda« Pustoslemšek. Po običajnih pozdravih in odzdravih — prof. Bobčev je povdarjal, da se shod ukvarja s kulturnimi in strokovnimi časnikarskimi vprašanji — je poročal Holeček o »Cilju in pomenu vseslov. časnikarskega shoda«. Velčev (Bolgar) je imel lepo predavanje o zgodovini bolgarskega tiska; prvi bolgarski časnik je bil izhajati l. 1844; l. 1909 je že bilo 180 dnevni in tedenskih časopisov ter 101 revija in strokoven list. S tem je bil zborovalni program prvega dneva končan; vršil se je na to slavnosten obed, katerega je priredilo v mestnem kazinu sofijsko mesto na čast slovanskim časnika. Po obedu so obiskali časnikarji spomenik bolgarskega revolucijskega apostola Levskega ter položili ob njem srebrni venec. — Drugi dan, v torek, je poročal Bobčev o izmenjavanju periodičnih spisov, Burilkov o sredstvih za olajšanje trgovine s knjigami med posameznimi slovanskimi narodi in Kozak — Čermak o slovanskem tiskovnem biroju v Avstriji. Kozak je izvajal v glavnem sledeče: Sedaj imamo tri oficijelne slovanske brzojavne agenture: rusko, srbsko in bolgarsko. Avstrijski Slovani naj uredijo zasebno agenturo s sedežem na Dunaju, kateri bode informirala imenovane tri agenture o političnih in parlamentarnih bojih Slovanov na Avstrijskem. Korespondenti po vseh slovanskih središčih države bi naj informirali avstr.-slov. agenturo o kulturnih in političnih bojih Slovanov v Avstriji. Začne se tako podjetje lahko z 10—12 tisoč kronami. O predlogu se je razvila živahna debata, sklepalo pa se bode o njem kakor o vseh drugih na vseslovanskem shodu, ki je pričel danes s posvetovanji. Prihodnji slovanski časnikarski shod se vrši v Belgradu. — Bolgarski kralj Ferdinand je na pozdrav slov. časnika poslal sledeči odgovor: Srečen sem, da vidim na shodu v slovanskem glavnem mestu zbrane odlične slovanske časnika. Radostno sprejemam vaš pozdrav in želje za blagor in napredek Bolgarske; sporočam vam svojo pristržno zahvalo in želim delu vašega shoda mnogo uspeha. — V torek zvečer se je odpeljalo iz Prage v Sofijo 700 čeških sokolov.

H KRVAVIM DOGODKOM NA LVOVSKEM VSEUČILIŠČU.

Pogreb ustreljenega maloruskega visokošolca Kočka se je vršil v pondeljek dopoldan ob ogromni udeležbi. Udeležilo se ga je nad 100 tisoč oseb, med njimi zastopniki vseh rusinskih narodnih organizacij

v vzhodni Galiciji in zastopniki 150 rusinskih sokolskih društev. Na krsto je bilo položenih nad 200 vencov; ukrajinska gimnazijska mladina in socialisti so položili dva trnjeva venca. Vlada je vzoren mir in red; v kljub temu je bilo pripravljeno vojaštvo za posredovanje, če bi bilo treba. Ob odprtem grobu so govorili duhovniki, posl. dr. Konstantin Levicki in Pihuljak, visokošollec Lisický, učiteljica Malinska, socij. poslanec Ostapčuk in dr. Poslanci so zatrjevali, da ne odjenjajo poprej, dokler ne dobe Rusini svoje vseučilišča. — Vsi poljski listi trdijo enoglasno, da so v boju na vseučilišču ustrelili Rusini sami po pomoti bogoslovca Kočka; poljski dijaki, nedolžne ovčice, da sploh niso streljali — dasi so začeli in provocirali pretep. Temu nasproti izjavlja mladorusinsko »Dilo«, da ima nedvomne dokaze za to, da niso le prvi streljali Poljaki, temveč da so tudi ustrelili Kočka. Nekaj rusinskih visokošolcev je še vedno v preiskovalnem zaporu; s poljskimi pretepači je postopalo nepristransko Lvovsko državno pravdnistvo jako, jako milo...

Dnevna kronika.

Tovariši abiturienti! Te dni zapustite srednje šole in nastopite v svet. Široko so vam odprta vrata na vse strani. Odločiti se morate, kam se obrnete sedaj. Slišali in čitali ste v boju za slovensko vseučilišče; zgodovina boja za laško univerzo je pokazala, da je dijaštvo samo važen faktor v tem boju. Da pa celo zadevo dobro in vspešno osnujemo, je neobhodno potrebno, da se slovensko dijaštvo kolikor mogoče koncentrira v enem mestu. In da je za to v sedanjem času najprimernejše mesto Praga, o tem se boste lahko sami prepričali. Vabimo Vas prijazno v našo sredino. Na eni strani imate v naši »Zvezi« bogata sredstva na razpolago, da se izobražujete v vseh posebnostih na Jugoslovane važnih zadevah. Imate za to na razpolago krasno knjižnico, časopise in revije v slovenskem, češkem, hrvatskem, srbskem in nemškem jeziku. Na drugi strani najdete med nami odkritosrčne tovariše, ki vam bodo šli z nasveti in dejansko povsod na roko. Tu v Pragi se boste tudi sami prepričali, kako silna je slovenska kultura in kako malo je v tem pogledu resnice v različnih tujih nam knjigah in časopisih. Pridite torej v Prago, v slovansko središče v pravem pomenu besede in črpajte tu sil za nadaljni boj, za nadaljno življenje. Združena jugoslovanska društva v Pragi, »Hrvat«, »Ilirija«, »Šumadija«. Za hrv. akad. dr. »Hrvat«: R. Giunio, m. p. t. č. predsednik. Za slov. akad. dr. »Ilirija«: Mil. Bogataj za t. č. predsednika. Za srbsko akad. dr. »Šumadija«: Škerović, m. p. t. č. predsednik.

O uporabi in zlorabi posetnic razpravlja v »Archiv für Kriminal-Anthropologie« njega izdajatelj prof. Gross. Na eni strani smo vajeni, uporabljati vizitnice kot izkaznice za identičnost osebe, na drugi strani se pa nikakor ne prigamo zanje tako, kakor bi bilo vsled te njihove važnosti potrebno. Legitimujemo se s posetnicami na različne načine. Dajemo n. pr. prosilcu za kako mesto ali podporo, ali zbiralcu prostovoljnih prispevkov za narodne in dobrodelne svrhe svojo posetnico ter ga pošljemo h kaki osebi, da bi tam svojo prošnjo ustmeno podal. Ali pa pošljemo koga po knjigo ali kako drugo stvar in zopet mu damo listek s svojim imenom. Priporočamo delavca ali trgovca samo s tem, da mu damo s seboj posetnico, k večjemu, da še napišemo: priporočam izročevalca. Neverjetno, kako naglo se da posetnica iz roke. Za izročevalca se zelo lahko izda kdo drugi (n. pr. če se posetnica zgubi in jo kdo drug najde.) V mnogih stanovanjih leži v sprejemni sobi množica posetnic na podstavku, dasi jih zelo lahko odtod izmakne zlasti služabništvo. Nekdaj je bila navada, da se je pri obisku posetnica na oglu pripognila; s tem je bilo označeno, da je rabljena. Ta navada bi naj zopet obveljala. Često zginejo posetnice, pritrjene na

vratih stanovanja, zlasti če so bile nepoškodovane; saj prilik k zlorabljanju je dosti. Zato se priporoča, sploh ne dajati iz rok nepoškodovanih posetnic, pri obisku jih pripogniti, na vratih jih prebosti z zrebliki, če se piše na nje priporočilo, naj ne bo splošno, ampak kolikor mogoče natančno, naj se navede ime osebe, stvar itd. Na ta način se prepreči razne male sleparije.

Ženska volilna pravica na Angleškem. Končno bodo dobile tudi ženske na Angleškem volilno pravico v parlament, sicer ne vse, ampak vsaj one, ki imajo že dozdej volilno pravico v občinah in grofjskih svetih. S tem bi bila seveda velika večina žensk še vedno izključena od volilne pravice, vendar bi morda to pomenilo prvi korak k splošni ženski volilni pravici.

Slovanski narodno-gospodarski shod v Ljubljani. ki ga priredi »slovansko narodno-gospodarsko društvo« na Dunaju, se vrši 14. in 15. avg. Shod bi naj bil temelj za dosego trajnih gospodarskih zvez med slovanskimi narodi države. Na shodu bi se naj položil temelj vseslovanskim kmetijskim, industrijalnim, eventualno tudi trgovskim združitvam. Zanimanje za prireditve je veliko.

Smrt 103-letne žene. V Novem Sadu je v sredo umrla vdova gospa Stockel v starosti 103 let.

Vzroki nazadovanja. Iz naših krajev se teden za tednom na stotine ljudi izseljuje v Nemčijo in Ameriko, na njihova mesta pa prihajajo Nemci. Enake tožbe pa prihajajo iz Hrvatske. Tam se je meseca marca izselilo 2359 Hrvatov in Šebrov, priselilo pa na njih mesta 136 Madžarov. Tako gre to od mesca do mesca naprej.

Zagrebsko narodno gledališče je imelo minolo sezono 612.735 K 32 vin. dohodkov in 601.000 K stroškov, torej 11.000 K čistega dobička.

Štajerske novice.

O izidu nadomestnih državnozbornih volitev pišeta »Slovenec« in »Straža« včeraj na uvodnem mestu. Poleg ordinarnih psov na liberalce in še ordinarnjših sumničenj o naših zvezah s štajerskimi ter štajercijanskimi socialisti, katerih absenca na ljubo klerikalnemu kandidatu je po izidu v posameznih občinah jasna kot beli dan, čitamo v teh klerikalnih člankih obilo praznih fraz o zmagi »krščanske misli«, »katoških načel«, »ljudske zavezanosti« in in kar je še enakih lepih besedi za nedostojen in ogaven političen švindel, katerega sedaj uganjajo klerikalci na Sp. Štajerju. Duhovščina je tisočlet zastrupljala naše ljudstvo in mu ubijala brez pogojno pokorščino v glavo; ni zlodej, da bi se v tako dolgi dobi ne nabral neki sklad, katerega sedaj naši dušni pastirji prav pridno izrabljajo za svoje politične in gospodarske svrhe. Prijatelji klerikalci, ali mislite, da veruje živ hudič v celi Avstriji, da je zmagalo »ljudstvo« in »načela«? Zmagala je duhovniška moč in nasilje; ako je bilo l. 1907 drugače, je vzrok pač ta, da so se takrat gg. duhovniki premalo pripravili. Mi dobro vemo, proti čemu se borimo — in če smo dosegli v kljub temu skoraj 2 tisoč glasov, je to gotovo krasen uspeh. Da bi se nas pa »strlo« in »unicilo«, kakor so srčne želje kitarjev pri »Straži« — o tem ni govora in bomo imeli kmalu priko to tudi v dejanju pokazati. — Obenem je treba povdarjati, da smo sedaj le opozicija in nišmo več napram javnosti odgovorni za noben narodnopolitičen in gospodarski neuspeh. Vse delo in vsa odgovornost leži odslej na ramah mariborske gospode. S požrtvovalnim in nesebičnim svojim volilstvom ter še s bolj požrtvovalnimi svojimi vodji bodo gotovo dosegli lepe narodne in gospodarske uspehe. Za nas preostaje v prihodnjih letih le intenzivno notranje strankino delo, katerega se bomo z vsemi silami lotili.

Sedaj je hitro pristopila k materi, obesila se ji je okoli vratu, poljubila jo je strastno in rekla ihte:

»Tako sem se veselila, in sedaj mi je tako tesno, mamica!«

»Le molči, otrok«, je odgovorila gospa Kondelikova, »to je le zato, ker sva tako sami. Pojdi, greva na sprehod in kupiva kaj dobrega za večerjo.«

Oblekla je pelerino, pomagala Pepici v plašček, prišla je svetilnik in je posvetila v predsobo. Tu je postavila svečo na malo omarico, ugasnila jo, stisnila s prsti goreči stenj in je skrbno zaprla stanovanje.

Hladen, neprijeten veter na ulici je odpihal to tesnobno nalado, ki se je polastila obeh gori v tistem, mrtvem stanovanju in ostanek je zginil v šumu Šafarikove in Havličkove ulice, v trumi neštevilnih ljudi, ki so hiteli vsak v svojo smer, v ropotu in zvonjenju električnih voz, v migljajočem plapolanju plinovih svetilk, katerih steklo se je vsled velikega vetra vse treslo.

Gospa Kondelikova je prišla po par korakov hčerko za levo ramo, zavesila se ji je pod pazduho in jo tesno stisnila k sebi. In čutila je, kako se Pepica stiska k nji. Ko sta stopali tako tesno druga ob drugi, razlivala se jima je pri ramenih stikih toplota, širila se jima je po celem telesu in čeprav nista govorili niti besedice, razumeli sta se na tako, kakor se razumeta dve duši, ki imata druga v drugi oporo in ki ne potrebujeta niti ene besede.

Ki ne na meji Prage*) sta stopili v delikatesno trgovino. Ko si je gospa ogledala, je naročila košček

ementalskega sira, škatljico sardin in tri slanike »brez kosti«, take stisnjene.

»To ima oče rad, veš, in Vejvara tudi.«

Ko sta stopili ven, je poučevala Pepico:

»Ako boš kedaj kupovala za Vejvaro sir, vzemi vedno ementalkega, onega rumenega z velikimi luknjicami. In če boš lahko izbirala, tak takega, ki je povrh vlažen — je najboljši. In sardine mu kupuj samo francoske — veš, dalmatinske so slabše, ne stopijo se tako v ustih kakor one. Sicer pa ne bosta tega takointako dosti pojedla — le ako kakega povabita. Ako prideva midva k vama, prineseva jih s seboj.«

Korakali sta že po Žitni ulici.

»To se teta Katinka posladka s sardinami!«

K večerji je bila povabljen namreč teta Urbanova in gospod Slaviček, drug Vevarov. Da bi bilo veselo. To je tudi stara navada, je rekla gospa Kondelikova, da se ne bi namreč razširila slaba volja. Ako bi bili sami, bi bilo vse kot pred pogrebom, je rekla gospa Kondelikova. Morala bi priti tudi Miškova Malka, družica, toda opravičila se je, čeprav bi rada prišla. Imela je še dela s svojo novo obleko za jutrajšnji dan. Pepici se je seveda zdelo, da Malka ne pride samo zaradi Havrde, ki je bil ljubosumen, da pojde njegova oboževanka drugemu za družico. Nič ni pomagalo. Slavička je Vejvara že davno povabila. Na Havrdo se ni moglo niti misliti od onega večera pri »Nageljih«. Gospa Kondelikova se ni več jezila. »Ampak lahko bi zopet kako napravil«, je rekla.

Domov sta prišli po šestih. Katinka se je vrtela okoli ognjišča in je skrbela za telečjo kito. Krompir je bil narezan že opoldne, ko je bil še gorak, da bi se

napil jesiha in olja. Tak krompir je najboljši, je poučevala mati Pepico. Ne sme rezati mrzlega, potem je tak kakor narezano mlo, ki se nič ne napije.

Bilo je po sedmih, kita je bila že skoro pečena, rdečila se je kakor črešnja, dišala je iz kuhinje v prijetno ogrete in razsvetljene sobe in gospa Kondelikova je ogledovala v obednici pogrnjeno mizo, ali je vse v redu in vsaka stvar na svojem mestu.

Tu se je vrnil gospod Kondelik. Otresel je raz sebe mrzli poulični zrak, vdihaval je vase prijetni vonj pečenke in narezanega krompirja. Predno je slekel površnik, je iskal po žepih.

»Danes se bomo gostili, Beti. Poglej, tu sem prinesel krajec ementalkega, za vas sardine in za vse stisnjene slanike »brez kosti«. Poglejte!«

In začel je jemati iz žepa zavitke in jih polagati na mizo. Bilo je vsega zelo veliko — ako je gospod Kondelik nakupoval, je kupil vedno dosti.

Gospa Kondelikova bi se najrajši zasmejala, toda vseeno se je zdržala. Tudi Pepica se je že hotela spustiti v smeh, toda mati je samo pomežiknila in to preprečila. Da ne bi pokazila očetu veselja.

»No, otroci, to gledate, kaj? Kaj ne, da se niste spomnili na to, kaj? Toda oče se vedno spomni...«

Gospa Kondelikova se je dobrovoljno smehljala in je pomagala Pepici, naj da vse te dobre reči na kak krožnik in potem še med okna. Potem je hitela v kuhinjo, da bi skrila, kar je sama nakupila. Saj se to ne pokazi. Pojutrajšnjem je tudi dan. Jutri bo seveda vse drugačna gostija.

Dalje, prihodnjič.

*) Dve izmed najboljudejših ulic na Vinogradih.

*) Prago loči od Vinogradov le nekaj ulic.

Stajerski deželni zbor bode z drugimi dež. zbori vred najbrže sklican koncem septembra na štiri do pettedensko zasedanje. Opozorjamo na to dejstvo naše klerikalne rodoljube, da še pravočasno pripravijo narodno javnost za svojo »zmago«. Najboljše sredstvo bo izgovor, da so žalostnega poraza pri deželnozborski obstrukciji krivi liberalci. Seveda ne garantiramo, da bi pametni ljudje temu izgovoru verjeli; ali izobraženi fajmoštri, kuharice in mežnarji gotovo in to je dandanes glavna stvar.

Spodnještaj. okrajni zastopnik pred upravnim sodiščem. Upravno sodišče se je včeraj ukvarjalo z veljavnostjo volitev in sestave ptujskega in laškega okrajnega zastopa. Pri ptujskem se gre za sledečo zadevo: Ker so vsled izdaje in nemarnosti nekaterih slov. veleposestnikov v veleposestniški skupini zmagali Nemci, je hotel občinski zastop na Ptujski gori preprečiti po znanih vzgledih v Brežicah in drugod sestavo okrajnega zastopa s tem, da bi ne izvolil zastopnika iz Ptujske gore v zastop. Isti dan, ko je bila volitev v seji gorskega obč. odbora na dnevnem redu, je izostalo 10 narodnih obč. odbornikov, torej večina; prišli so le renegati in izvolili dasi niso bili sklepčni, zastopnika Ptujske gore v okrajni zastop. Tega neveljavno izvoljenega zastopnika pa je okr. zastop vendarle vzel v svojo sodo in se konstituiral. Proti takemu nepostavnemu postopanju so se pritožili sedaj že pokojni Jože Zelenik in tt. ter Jože Topolovec in tt. — Drugi slučaj se tiče laškega okrajnega zastopa. Tam se niso udeležili volitev zastopnikov kmečkih občin razun dveh vsi volilni možje. Ta dva, ki seveda niti nista mogla tvoriti postavne štirčlanske komisije, sta na to izvolila vse zastopnike kmečkih občin, kar je tudi plenum nemškutarskega okr. zastopa v Laškem trgu brez vseh pomislekov odobril. Proti temu se je pritožil g. Roš in tt. Slovenske pritožence je zastopal odvetnik dr. Lapažne. Sodba do razglasa zaradi sodnijskih počitnic še le 8. novembra.

V Ptuju so zaprli sluga v Nemškem domu Michaela Žigana, kateri je s pomočjo ponarejenih ključev pokradel mnogo denarja, vina, žganja, moke, masti itd. svoji gospodinjji, krčmarici Schamesberger.

Huda poslanka. Med posest. vile Katarino Toš in njeno sosedo Ano Verstovšek, ženo drž. poslanca Verstovška je došlo do tožbe radi razžaljenja časti. Obe ženski ste se prepirali pogosto in zdatno; pred kratkim pa je postala v nekem prepiru Ana Verstovšek tako živahna, da je obdelavala svojo sosedo z grebalom, jo ranila in tako prestrašila, da je omedlela. Za to junaštvo je bila gospa Ana Verstovšek obsojena pred okr. sodiščem na globo dvajsetih kron in stroške. V današnjih parlamentarnih razmerah bo dobro, ako bo Ana Verstovšek spremljala včasih svojega soproga v parlament, posebno, ker se on kot prepričan katolik ne sme več dvobojevati. Zarež škoda, da »Straža« nič ne poroča, kako pogumno ženo ima »kmečki« poslanec dr. Verstovšek!

Poneverli je četovodja pešpolka št. 47 I. Schrott 30. junija večjo svoto eraričnega denarja, ponaredil vojaško potno listino in pobegnil.

Podaljšana nemška predkoncesija. Železniško ministertvo je podaljšalo nemškemu železničnemu odboru v Brežicah predkoncesijo tehničnih del za železnico Rogatec-Novo mesto za eno leto. Kaj pa je s slovenskim železničnim odborom, za katerega toli uspešno delujeta bratca Benkovič in Hočevcar? Ali še živi ali je že umrl?

Železniška nezgoda. V Laškem trgu je povozil v torek tovorni vlak nekega sprevodnika. Težko ranjenega moža so spravili v celjsko bolnišnico.

Če se gre na božjo pot. Iz Žabnice poročajo 4. t. m.: Na potu s Sv. Višarj je padel nek romar iz Jesenic na Kranjskem tako nesrečno na glavo, da je obležal pri prči mrtev. Dognalo se je, da mu je srce vsled preobilo zavžite pijače otrpnilo. Nesrečnež zapušča vdovo s 3 malimi otroci. Seveda — na božjih potih se po pisavi klerikalnih listov ne »žre« temveč samo na narodnih veseljah...

v Kopališče Dobrno pri Celju je do konca junija obiskalo 241 oseb. To ravno ni najsijajnejša udeležba.

v Iz Št. Janža na V. g. nam pišejo: Da je dobil pri nas Verstovšek večino, se ima zahvaliti le skrajnemu nasilstvu od župnikove strani in naravnost neverjetnim agitacijskim sredstvom. Pravilo se je ljudem, da jim bo pobila toča in sejim posušilo drevje, ako volijo Kaca! No — in nepočeni ljudje, ki še imajo danes strah pred črnimi umetnostmi »črnošolcev« — so se dali v mnogih slučajih preslepiti. Porrttega je župnik obdeloval ljudi v cerkvi, trije plačani agitatorji so švigali od hiše do hiše, na dan volitve se je pred voliščem lovilo in »spreobračalo« ljudi — kratkomalo, tudi naše volitve so prav lepa slika tega, kako je zmagala »krščanska in narodna misel« (in kako so učinkovala načela s svojo lastno energetiko) kakor tako okusno piše »Str.« v št. 76. Op. ur.)

v Iz Prage (Stanko Vrazovo slavlje). 100 let. Vrazovo je proslavila primerno tudi jugoslovanska visokošolska mladina v Pragi. Na Vrazov rojstni dan, dne 30. junija t. l. so priredila jugoslovanska akad. društva: »Adrija«, »Hrvat«, »Ilirija« in »Šumadija«, skupno slavnosten večer v dvorani »Konvikta« ki je združil vse jugoslovansko dijaštvo, pa tudi precej naših čeških prijateljev. O pomenu Stanka Vraza je obširno predaval vseučiliški prof. dr. J. Máchal. Po tem izbornem predavanju je zadonela po dvorani pesem »Slovenec i Hrvat«. Pevci so še zapeli nekoliko umetnih zborov in narodnih pesmi jugoslovanskih, menjavaje s tamburaši, ki so svirali same jugoslovanske melodije. Slavlje je bilo sicer skromno, a pomembno, saj ga je priredila jugoslovanska mladina združena v spoštovanju do skupnega narodnega buditelja. Pristrčni odnosi med takajšnjim jugoslovanskim dijaštvom so se mogočno utrdili na tem večeru, skaterim je pa jugoslovanska mladina tudi pokazala, da hoče korakati združena po potih velikega Ilira.

Druge slov. dežele.

v Toča dne 5. tm. po Slovenskem. Iz Trsta poročajo z včerajšnjim dnem: Včeraj 5. tm. popoldne se je vsula strašna toča. Toča je bila izredno gosta in najprej suha, potem pa spremljana od hude plobe. Ceste so bile pokrite z ledenimi zrni, od katerih so nekateri imela velikost lešnika. Do 7. ure zvečer se je toča petkrat usula in nazadnje se je utrgal oblak, tako da je ploha povzročila tupatam male povodnji, ki so v nekaterih štacunah napravile precej škode. Posebno Mirmarska cesta je bila pri železnem mostu popolnoma pod vodo, tako da je bil od petih pa do devetih zvečer nastavljen celo tramvajski promet z Barkovljami. V Barkovljah je padala tri četrt ure kakor orehi debela toča in vse uničila. Iz Šklednja poročajo, da je padala tam toča uro in pol ter uničila vse pridelke. Enaka poročila se glase iz Rojana in Opčin. Na Proseku je bil le prehod brez škode. S Koprščine prihaja poročilo, da je v Dekanih in pri Sv. Antonu padala toča uro in pol in vse uničila. Soditi po tem, je bila toča tudi v bližnjim istrskem Bregu. — Iz Ljubljane se nam istočasno poroča: V torek (5. julija) malo predpoldne se je pojavila v ljubljanski okolici in deloma tudi nad Ljubljano, kot lešniki debela toča. In sicer se je to zgodilo pri jako zanimivem vremenskem pojavu. Do 11. je bilo še najlepše vreme. Ob 11. pa se nad Krimom pojavi velik stožčast oblak, katerega konci so bili prepreženi s sivobelo barvo. Izven tega oblaka je bilo še vse naokoli jasno. V približno četrt ure pa se je ta oblak zelo razširil, izpod njega so začele švigati strele spremljane z glasnim gromom. Ob tri četrt na 12. pa se je preko barja naenkrat vsnla ploha, za njo pa kot lešniki debela toča. Posebno huda je padala na ljubljanskem gradu. Onkraj Ljubljane pa je bilo solčno lepo vreme. Neurje je šlo hitro dalje proti jugoshodu.

v Vse v večjo čast božjo! Dekan Unterluganer v Labodski dolini na Koroškem je razposlal klerikalnim zaupnikom cirkularje, v katerih nazonanja, da se vrši 10. jul. veliko romanje moških v Št. Lenart v Zgor. Labodski dolini; tam bo maša, pridiga, nato veliko politično zborovanje in pozneje vrtni koncert. Kako vse to lepo skupaj spada!

v Za podžupana v Celovcu je izvoljen cesarski svetnik Haderer.

v »Dan«. Kakor poroča »Slovenec«, name-rava ljubljanski časnikar Fr. Pirc izdajati pod tem imenom nov dnevnik.

Belokranjska železnica. Za določitev postaj te železnice bo 12. in 14. t. m. komisijonelni ogled in sicer 12. v Novem Mestu, 14. v Črnomlju.

Politično ekspozituro v Kopru nameravajo v najkrajšem času ustanoviti.

Hotelsko društvo za Dalmaetjo je s kapitalom 6 milijonov kron osnoval nek angleški konzorcij z namenom, graditi hotele po raznih dalmatinskih mestih.

Belokrajina. Po celi naši Belokrajini so zapeli zvonovi, kajti k pogrebu poneso moža, ki je imel cela tri leta v svojih pograh naš državnozborski mandat, moža, ki je vendar enkrat uvidel, kako mu pešajo moči, kako izgubava na veljavi, da ni več kos svoji nalogi, vpokojili so dvornega svetnika in dež glavarja kranjskega Šukljeta kot drž. poslanca. Tri leta je bil ta mož zastopnik Belokrajine v drž. zbor in gotovo je umestno, če se vprašamo, kaj je storil v ti dobi za nas. Mož je imel morda včasih jedno ali drugo misel, zdelo se nam je, da jo hoče tudi uveljaviti,

toda smola je pri vsem to, da ni bil samostojen, ker so mu stali pri vsaki priliki ob strani oni lokavi klerikalni somišljeniki, katerim se je udal in ki so ga sedaj vpokojili, tako da mož na celi črti nima nobenih uspehov in kmalu bo pozabljen v zgodovini Belokrajine, da, že danes lahko rečeno: bil je enkrat Belokrajina je pa tisti kraj, ki se bori za marsikateri interes, ki stoka pod tolikimi bremenami in kjer kriči po rešitvi toli in toli problemov. Rešiti je treba vprašanje belokranjske železnice, ki je vendar za nas vitalnega pomena, rešiti je treba vinski zakon in še mnogo stvari je, ki nam leže na srcu. Treba je torej, da si poiščemo moža, ki bo tudi v bodoče zastopal naše interese, ampak že naprej rečemo, zastopati jih mora drugače kot rajni Šuklje. Čisto umevno je, rekel bi, čez noč prikazal mož, ki se mu je zazdelo po tem mandatu, ki že pridno prireja shode, se predstavlja za kandidata, čudno, ne da bi se vprašalo o tem množico, ktero hoče zastopati. Profesor Jarc si je pač mislil, lepo je biti profesor na dopustu, vleči vsak dan dijete drž. poslanca, poleg tega pa sedeti tam v Ljubljani in lenariti, ljudstvo pa si pomagaj, kakor si moreš. Tako častihlepni in možje brez srca za narod se morejo najti edino v klerikalnih vrstah, in takšen je tudi naš profesor Jarc. Napram temu dejstvu hočemo izjaviti: Mi smo dolgo mirno prenašali in čakali, kdaj se bode vendar vzljubilo gospodi, da bo pogledala tudi na nas, ampak čakali smo zaman; sedaj se ne damo več voditi za nos, mi zahtevamo od svojega zastopnika, da bo po naši volji izbran, da vseskozi pozna naše težnje, da se bo zavzel za nas. Klerikalnih lumparij smo siti, splekt je dovolj, obljube nam že presedajo. Napredna načela zastopamo, odvisnosti nočemo od nobenega stanu, edino ljudska misel naš vodi. In lahko rečemo, da v tem oziru pričakujemo rešitve edino od narod. napredne stranke. Čudimo se, da izvrševalni odbor v Ljubljani mirno gleda in posluša, kako že strašijo klerikalni rogovileži po naši Belokrajini, neverjetno se nam zdi, da se prav nič ne zgane, medtem ko klerikalci že pridno prireajo shode, na katerih nam vsiljujejo svojega kandidata. Mi pričakujemo, mi celo pozivamo odločilne može, naj store svojo dolžnost; še je čas, da pridejo med nas in skupno določimo svojega zastopnika, ki bo nevstrašno šel v boj za naše pravice.

Nekaj o kritičnih dnevih in njihovih vplivih.

F. P.

Vsaki mesec ima nekaj takozvanih kritičnih dni. O njih obstanku za danes le omenjam, da se kritični dnevi pojavljajo navadno ob luninih spremembah. So sicer splošnega značaja, njih glavni vplivi pa se porajajo lokalno, pri danih ugodnih krajevnih pogojih v večjem obsegu. In na takem kraju je potem glavni izbruh in zaključek vplivov kritičnega dne. Za kritičen dan določeni čas večkrat diferira navadno za 1, ali 2, redko celo za 3 dni pred, redkeje za določenim rokom. Za naše kraje je prognoza prof. Zeugerja merodajnejša, nego Falbova. V kritični dobi pridejo v vpoštev: ognjeniški izbruh, potresi, viharji in druge elementarne sile. Njih glavno izvozno torišče so južni in jugozapadni morski kraji. Kar odpade od takih kritičnih dni na naše kraje, to so navadno le vplivi zanoseni večinoma po vetrovnem toku, deloma (pri potresih) potom podzemeljsko delujočih sil, od izhodišča. Taki vplivi (potom vetrovnega toka) se pri nas navadno pojavljajo že dva dni pred in dva dni za določenim dnem. Hujši so seveda pred- nego povplivi. V slučajih pa, kadar se dva ali več kritičnih dni vrsti kmalu drug za drugim, vstrajajo pred- in povplivi skoraj združeni do konečnega izhodišča. S takim slučajem imamo opraviti sedaj, oziroma smo imeli opraviti pretečeni mesec. Junij je bil letos izredno bogat kritičnih dni. Za julij prideta najbrže le dva v poštev: 6. in 20., ozir. 22. julij. Za mesec julij je značilno, da je ta mesec skoraj redno vsako leto začetkom meseca zelo vihrav, bogat nepričakovanih lokalnih neviht ter občutnih vremenskih sprememb.

Mesec avgust pričinja s tako vihravostjo navadno okrog 6.—8. in nadaljuje to delo med 15. in 18. Vplivi kritičnega razpoloženja so nevarni za pokrajine obdane z visokimi gorskimi snegom kritimi oklepi, ali pa popolnoma odprte nižave. To pride posebno v vpoštev pri zapadnih in jugozapadnih vetrovih. Tako smo imeli posebno v mesecu juniju opetovane slučaje, da je istodobno v sosedni Gorenjski divjal silovit vihar z nalivi, ko je imela kranjsko-ljubljanska kotlina najlepše, ali vsaj razmeroma ugodno vreme, dasi je bilo tudi tu videti, da mora priti vsaki čas do silnega neurja. Jugozahodnik s svojimi vlagerepolnimi nizkimi oblaki se je obregnil ob mrzle snežnike, dočim so preko nižjeležečih gorskih oklepov ljubljanske kotline oblaki nemoteno prehajali naprej. Še le deloma ob vzhodnih Alpah in deloma na Ogrski nižavi oziroma še nižje na jugovzhodu je

potem prišlo do konečnega izbruha. (Omenjen bodi le 26. ozir. 27. junij). Nevarnejši tudi za nižje gorske kraje in kotlinske doline pa je v toplem letnem času jugovzhodni veter, ki ima na Kranjskem preveč „nežen“ izraz, da bi ga tu omenjali. Jugovzhodniku je pač vseeno; tam gorje za dotične kraje.

Ali da končam z zadnjim za 6. julij določenim kritičnim dnem. Tu je bil redek slučaj, da se se 3. julija srečali predvplivi tega in povplivi zadnjega kritičnega dne iz meseca junija. Kako se je to vršilo, to so večinoma na lastni koži občutili vdeleženci vseslovenskega slavlja v Ljubljani. Da ima ta kritičen dan — ali je to pot bil prav določen ali ne — tudi za naše kraje svoje vplive vremenskega značaja, to smo doživeli te dni zdržema naprej. 7. julij bi moral pravzaprav prinesiti že izboljšanje, toda kakor se kaže, še do 10. julija ne bo miru pred vplivi zadnjega kritičnega dne.

Po svetfu.

Katoliški duhovnik — potovalni agent. Nedavno je poročal praški dnevnik „Čech“ o pravdi, ki jo je imel katoliški duhovnik Fr. Kabelka z avstrijsko kreditno in stavbeno družbo, ki je bila prejela njegovo ponudbo, da bo potoval po župniščinah in samostanih in zbiral člane. Imel je dnevnih 20 K plače in na potovanju 20 K diet, ki so mu bile prvič tudi izplačane; toda ko je podal račun drugič, je bil zavržen. Nato je p. Kabelka tožil družbo, zahtevajoč 2780 K odškodnine. Pri obravnavi pri višjem trgovskem sodišču sta se „stranki“ poravnali na odškodnino 500 K, ki jo dobi p. Kabelka. — Pripomnimo k temu poročilu le to, da je „Čech“ največje katoliško glasilo na Češkem in ne morda kak „liberalen časnik“, ki „blati duhovnike“.

Izgredi proti zamorcem. Dne 4. t. m. sta se v nevadskem mestu Reno borila za prvenstvo rokoborca (bokserja) zamorec Johnson in beli borilec Jeffries, ki je bil doslej nepremagan. Tekmovalno borbo je gledalo nad 20.000 ljudi. Beli borilec je bil premagan. Vsled tega je nastalo med severnoameriškim belim plemenom strašno razburjenje in začelo se je divje preganjanje zamorcev, tekom katerega je bilo ubitih 30 črncev nad 200 pa ranjenih.

Bojkot mesa v Kremsu se nadaljuje. Ker mesarji nočejo popustiti in znižati cen, se bojkot dosledno izvaja.

Morilke otrok. V Martincu na Češkem je žena strojnega paznika Boura umorila svojega dve in pol leti starega sinčka s tem, da mu je porinila 6 cm dolgo iglo v glavo. — V Mihalcu na Ogerskem pa je neka dninarica v navzočnosti triletnega sina svojega 4 mesce starega dojenčka s tako silo parkrat vrgla ob tla, da je izdihnil. Obe zverini so zaprli.

Iz zrakoplovstva. Aviatik Latham je v torek ob 7. uri zvečer plul s svojo zračno ladjo nad mestom Reims v višini 450 m.

Virilisti v bosanskem deželnem zboru. Kakor znano, je bosanski deželni zbor sklenil, da so virilisti sicer člani dež. zbora, a ne poslanci. Vsled tega se jim niso dijete izplačale. Virilisti nameravajo zadevo pustiti rešiti potom sodnije.

Serum proti kačjemu strupu? V pariški akademiji znanosti je predaval učenjak Arthus o svojem serumu zoper kačji strup. Baje je ozdravil ž njim že veliko slučajev.

Z rumunsko-ruske meje. V distriktu Dorohoj na ruski meji je na straži stoječi ruski vojak (na ruski strani reke Prut) ustrelil nekega rumunskega kmeta.

Klerikalni vandali. V noči od torka na sredo so v mestu Surèsnes (v departementu Seine na Francoskem) klerikalci polili spomenik Emile Zolov z žvepleno kislino in ga sploh tako poškodovali, da se ne bo dal popraviti.

Celo noč na pokopališču. 50-letna zasebnica Adela Jurašek na Dunaju je šla nedavno nekega dne na centralno pokopališče na grob svojega moža. Ob grobu pa jo je popadla srčna slabost, in ker ljudje njenih klicev na pomoč niso čuli, je morala ostati celo noč na pokopališču. Šele drugo jutro so jo našli in prepeljali v bolnišnico.

Samomor? Iz Budimpešte je v torek izginil podravnatelj umetno-obrtne šole sl. kar Henrik Pap. Klobuk in suknjo so našli ob Donavi.

Kuharica — žena pesnika. V Londonu je umrl znani odvetnik Jožef Mumby. Ko so odprli njegovo oporoko, se je izkazalo, da je bil Mumby 45 let oženjen s svojo kuharico. Ta pa nikdar ni hotela nastopati ž njim v družbi kot njegova žena, ampak je ostala kuharica. Po oporoki ji pripadajoče premoženje znaša 25.000 funtov.

Zaradi dolga 10 vinarjev krava dražbeno prodana. V neki svoji interpelaciji pripoveduje maloruski poslanec Markow: Glasom sklepa okr. glavarstva v Ravaruski se je kmetu Mihaelu Chmielu v Korczwu zaradi dolga 10 vinarjev zarubila in prodala jedna krava. — Brez pripomb!

Izvršena smrtna obsodba. Iz Santiago de Chile poročajo, da so tam ustrelili bivšega tajnika tamonjskega nemškega poslanstva, ki je bil zaradi roparskega umora in požiga obsojen na smrt.

Društvene vesti.

v Iz Dola pri Hrastniku. Ker se že vse priprave in delo za nedeljsko slavnost tokajšnjega gasilnega društva bližajo koncu, zato vljudo prosi pripravljalni odbor, naj bi vsa vabljenata društva in posamezniki, kateri se še niso odzvali vabilu, naznanili, če se udeležijo slavnosti in če zabijejo žrebclj. Vzpored je sledeči: V soboto večer 9. tm. serenada kumici gosp. Topolovškovi in potem vrtni koncert. V nedeljo zjutraj budnica, ob 9. uri sprejem in pozdrav gostov na kolodvoru in pred občinsko hišo. Ob 10 maša, blagoslovljenje zastave, ter zabijanje žrebljev. Ob 2. uri pop. velika ljudska veselica na ukusno opremljenem vrtu, kjer bode svirala neumorna popolna godba „Trboveljskega pazniškega društva“. Mnoge udeležbe prosijo in pričakujejo Dolanci.

Najnovejša brzajavna in telefonična poročila.

SLOVANSKE PRIREDITVE V SOFIJI.

Belgrad, 7. julija. Danes zjutraj je došlo sem nad tisoč čeških, hrvaških in slovenskih sokolov. — Prekinili so vožnjo v Sofijo, da ostanejo tu dva dni. Na kolodvoru so jih pozdravili srbski sokoli, belgrajski župan z občinskim svetom in več tisoč navdušenega občinstva. Celo mesto je v zastavah.

Sofija, 7. julija. Na čast udeležencem vseslovenskega shoda se je vršila tu vrtna veselica, katere se je udeležila elita sofijske družbe in ki je zares sijajno potekla.

Sofija, 7. julija. — Včeraj popoldne je dospelo sem nad 150 slovanskih politikov, med njimi več ruskih in avstrijskih parlamentarcev, da se udeležijo vseslovenskega shoda. Ljudstvo jih je burno pozdravljalo, osobito pa je priradilo prisrčne ovacije predsedniku ruske dume, Gučkovu, grofu Bobržinskemu in dr. Kramáru. Moskovskega župana Stoljeto, kateri je v rusko-turški vojni l. 1877 poveljeval jedno divizijo črnovojnikov, so vzdignili sofijski veterani na rame in so ga nesli skozi množico. **Danes dopoldne se je otvoril novoslovanski kongres. Posvetovanja bodo tajna.**

VELIKANSKA STAVKA FRANCOSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Pariz, 7. julija. Okrog 2 tisoč uslužbencev železnice iz Pariza v Lyon in do Sredozemskega morja je imelo včeraj shod, na katerem je nek govornik izjavil, da se bodo železničarji sicer uklonili, ako se jih bo potom mobilizacije vtaknilo v vojaško suknjo; vendar pa se vlada moti, če misli, da bodo vsled tega lokomotive tekle. Sprejelo se je končno predlog, da se morajo vsi železničarji na povelje pridružiti stavki.

Pariz, 7. julija. Sedaj se vrše pogajanja med železničarji in železniško upravo. Ako ne pride do sporazuma, utegne stavka izbruhniti prihodnji teden ali pa začetkom avgusta. Čas še ni določen.

ZAROTA PROTI MLADOTURKOM V CARIGRADU.

Carigrad, 7. julija. Policija je baje prišla na sled politični zaroti proti mladoturškemu sistemu. Zarotniki so nameravali pomoriti vse ministre in vplivnejše mladoturške politike. Nekaj oseb je policija v tej zadevi že zaprla.

PRESTOLONASLEDNIK V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 7. julija. Nadvojvoda Franc Ferdinand bo letos v jeseni stanoval več tednov v Budimpešti, da se seznani z vodilnimi ogerskimi političnimi in državnimi krogi.

Tržne cene.

Dunaj, 6. julija. Borza za kmetijske pridelke. Visoke notacije v Novem Jorku in deževno vreme je vplivalo na borzo v dobrem smislu, vendar je došlo le do malega prometa. — Cene se niso spremenile. Le kuruza se je za 5 v podražila.

Budimpešta, 6. julija. Žitna borza. Pšenica za oktober K 9'06, pšenica za april K 9'27, rž za oktober K 6'88, oves za oktober K 7'17, kuruza za julij K 5'39, kuruza za avgust K 5'48. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendenca trdna, promet 10.000 m stotov pšenica v efektivu za 5 v višja, ostalo nespremenjeno. Termini so bili mirni, Vreme lepo.

Trst, 6. julija. Sladkor. Centrifugal pilés prompt K 39¼ do K 40 za dobavo K 39¼ do K 40. Tendence trdna.

Praga, 6. julija. Sladkor. Surovi sladkor prompt K 35—, nova kampanja K 25'90. Tendence: stalna, vreme deževno.

Budimpešta, 6. julija. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 132—134, mlade težke 142—144, mlade srednje 146—148, mlade lahke 144—145 v kg. Zaloga 39.337 komadov. Prignano 133, odgnano 171 komadov, ostane 39.299 komadov. — Tendence mirna.

Budimpešta, 6. julija. Mast. Svinjska mast 158—, namizna slanina 158—.

V najem vzamem vpeljeno

trgovino z mešanim blagom

z gostilno ali brez gostilne, v kakem prometnem kraju. Ponudbe na upravništvo tega lista. 399 3-1

16 letno dobro vzgojeno dekle iz
dobre hiše bi rado vstopilo kot

učenka

v ugledno trgovino v večjem kraju. Informacije
da tvrdka: A. Elsbacher v Laškem trgu. 398 3-1

Priden učenec

se sprejme v trgovino z mešanim blagom

**Josip Černelč-a v Sv. Petru pod
sv. gorami, Štajersko.** 396 3-2

Na novo zidana pekarija

na prometnem kraju v Trbovljah na Spodnjem
Štajerskem se da takoj v najem. Več se izve pri
lastniku: **Ivan Vincenc Komat, krojaški
mojster, Trbovlje.** 397 5-2

Delovodja

zanesljiv, trezen, izučen strojnik, več električnih naprav se sprejme s 1. oktobrom 1910.
Lastnoročno pisane ponudbe sprejme **železnarna A. Pogačnik, Ruše.**

394 4-2

Učenec

zdrav, dobro izšolan se takoj sprejme v trgovini mešanega blaga

L. Schwentner na Vranskem.
390 3-3

Naprodaj je

5 krasno vezanih letnikov 1902—1906 in 2 nevezana letnika 1907—1908 „Ljubljanskega Zvona“ (vsi prav dobro ohranjeni) več drugih slovenskih knjig. Naslov pove upravništvo „Narodnega Dnevnika“. 391 3-2

Poslovodja

za trgovino z mešanim blagom, manufakture, špecerijo, železnino, usnjem, steklom, porcelanom, drobnarijskim blagom in deželnimi pridelki, se za podružno trgovino v Savinski dolini sprejme.

Naslov pove iz prijaznosti upravništvo tega lista. 386 5-3

--	--	--

Inserati v „Narodnem Dnevniku“ imajo najboljši uspeh.

--	--	--